

Nr. 3 (446)
2024 m. kovas

Kaina
2 Eur

Akiratis

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOS MĖNRAŠTIS

Lietuvių gestų
kalbos vertimo
centro virsmas

**R. SITAVIČIENĖ: apdovanojimą priimu
kaip PAGAVOS įvertinimą už atvertas
galimybes šeimoms**

Sveikiname Kovo 11-osios progą!

ŠIAME NUMERYJE

2–3 Trumpai apie mus

PSICHOLOGAS PATARIA

4 Būti ir daryti

LIETUVOS KURČIŲJŲ
DRAUGIJOJE

4–5 Respublikinės valdybos
posėdžiuose

MES IR VISUOMENĖ

5 LKNUC paminėjo saugesnio
interneto dieną

TĖVŲ ŽVILGSNIS

6–7 Visuotiniam naujagimių
klausos tikrinimui –
10 metų

MŪSŲ ŽMONĖS

8–9 R. Sitavičienė: apdovanojimą
priimu kaip PAGAVOS
įvertinimą už atvertas
galimybes šeimoms

GESTŲ KALBA

10–11 Lietuvių gestų kalbos
vertimo centro virsmas

12 LGK vertėjai sėmėsi žinių
iš vieno geriausių pasaulio
profesionalų

ŠVENTĖS

12 Kaziukas apjungė visas
šventes

KELIONIŲ KRONIKA

13–14 L. ir R. M. Balašiai:
100 dienų kelionė po Aziją

VAIKAI IR JAUNUOLIAI

15 Jaunimo lyderiai intriguoja
sumanymais

16 Pasaulio tėvų raginimas
keisti nuostatas – pasitelkus
vaikų kūrybą

Viršelyje – fotografo
Modesto Endriuškos nuotr.

Trumpai APIE MUS

Seime pristatyta ataskaita
apie žmonių su negalia padėtį Lietuvoje.

Tai nevyriausybinų organizacijų ataskaita.

Ataskaitoje raginama geriau
pasiruošti įtraukiamam ugdymui.

Tinkamai pasirūpinti žmonių
su negalia saugumu karo atveju.

Užtikrinti lygias moterų su negalia teises.

Didinti žmonių su negalia įdarbinimą.

Seime vykusiame renginyje „Būtinai negalios politi-
kos sprendimai: ataskaitos apie žmonių su negalia
padėtį Lietuvoje pristatymas“ dalyvavo LKD lyderiai **Vaida Lukošūtė** ir **Paulius Jurjonas**. Ne-
trukus šešėlinė ataskaita taps prieinama ir mums visiems, bus paskelbta skaitmeniniu formatu.

Lietuvoje pradėjo veikti naujieji telefono numeriai.

Dabar, norėdami paskambinti,
priekyje galime rinkti „8“, kaip įpratę,
arba naujai – „0“, vietoje „8“.

Nuo 2025 metų gruodžio 1 dienos
sujungimas bus galimas tik surinkus „0“.

Todėl laikas pradėti keisti numerius.

Ranka keisti numerio pradžios nereikės.

Tai atliks atsisiųsta programėlė „Contacts Prefix Fixer“.

Lietuvos kurčiųjų draugija
savo skyrių vadovams
elektroninių paštų adresais
platina naujienlaiškį.
Į jį sudeda naujienas, kas įvyko
per savaitę draugijoje, jos skyriuose.
Iš viso jau išleista 17 naujienlaiškių.
Kurtieji jų labai laukia.

2023 m. lapkričio 27 d. LKD skyrių ir įstaigų vadovai, atsida-
rę savo el. pašto dėžutes, pirmąkart rado nuotaikingą pro-
jektų vadovės **Sabinos Grėbliūnaitės** pasisveikinimą ir nuo-
traukomis iliustruotą praėjusios savaitės LKD įvykių apžval-
gą. Naujienlaiškio forma pateikta informacija taip tiko, kad
netrukus ir LKD skyriai panorą atskiros puslapio savo infor-
macijai skelbti. „Naujienos įdomios visai bendruomenei,
dalinkimės“, – kažkas ištarė. Ir netrukus visi skyriai pradėjo
naujienlaiškius kabinti skelbimų lentose. Sabina sako, kad
naujienlaiškio idėja priklauso KC vadovams. Jos darbas yra
surinkti informaciją, nuotraukas, sumaketuoti naujienlaiškį
ir paleisti jį į gyvenimą. Geriausias įvertinimas darbuotojai –
nuolat siunčiamos kolegų padėkos ir komplimentai.

Dauguma mokinių su klausos negalia patiria mokymosi sunkumų.

O pagal naują tvarką mokiniai, 10 klasių baigę neigiamais balais, negalės mokytis vidurinėje mokykloje.

4 kurčiųjų mokytojos parašė straipsnį į *bernardinai.lt*. Jame nerimauja, kad pagal dabartines sąlygas kurtieji tegalės stoti į profesines mokyklas.

Kol straipsnis nėra išverstas į gestų kalbą ir jam negalima sukurti QR kodo, kviečiame jį skaityti lietuvių kalba *bernardinai.lt*. Jis vadinasi „Ugdymo performansas: įtrauktis ar atskirtis?“

Balandžio 20 dieną po remonto atidaromas Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras. Čia pagalvota apie žmones su klausos negalia. Bus galima bendrauti su kasininku per gestų kalbos vertėją. Vertėją bus galima išsikviesti nuotoliu ir matyti šalia bilietų kasos įrengtame ekrane.

Salėje įrengta speciali įranga leis girdėti sustiprintus garsus žiūrovams, kurie naudoja klausos aparatus.

Klaipėdos kurtieji buvo pakviesti į Klaipėdos dramos teatrą. Aktoriai pasiūlė veiklą: parodyti savo kūrybiškumą kūno kalba. Iš pradžių buvo sunku atsiskleisti, o paskui visiems labai patiko.

Kovo 12 d. Klaipėdos dramos teatre susitiko trys sutrikusios klausos žmonių kartos: Klaipėdos Litorinos mokyklos 5–10 klasių mokiniai, Klaipėdos technologijų mokymo centro jaunuoliai ir VŠĮ Klaipėdos kurčiųjų centro senjorai. Į kūrybines dirbtuves pakvietė kultūros projektų koordinatore **Lina Lencevičiūtė**, jas vedė aktoriai **Digna Kulionytė** ir **Jonas Viršilas**. Kaip teigė kurčius mokinius atlydėjusi mokytoja **Sigita Koroliovė**, iš pradžių jautėsi daugumos dalyvių susikaustymas, nedrąsa, tačiau netrukus visi buvo įtraukti į veiklas, skatinančias bendrauti, bendradarbiauti, kurti bendras istorijas ir net priimti nelengvus sprendimus. Mokytoja tikina dirbtuvėse atradusi ne vieną žaidimą, tikslintį ir tarpusavio ryšių kūrimui mokykloje.

Vasarį Marijampolės kurtieji surengė rankomis kurtų atvirukų parodą. Ji veiks vienoje miesto bibliotekų.

Marijampolės Petro Kriaučiūno viešosios bibliotekos Knygų erdvėje veiks Lietuvos kurčiųjų draugijos Marijampolės skyriaus narių paroda „Nepamirškime atvirukų“. Į jos atidarymą atvyko Marijampolės sav. vicemeras **Artūras Visockis** ir savivaldybės administracijos Socialinių paslaugų skyriaus vedėja **Jolita Žukelienė**. Jie gyrė kurčiųjų bendruomenę ir jos vadovę Alą Grigorianą už iniciatyvumą, dėkojo, kad savo kūryba dalinasi su miesto gyventojais ir svečiais.

Kodėl kurtiesiems svarbus akių kontaktas?

Nes jie gauna informaciją akimis.

Jei bendraujate su kurčiuoju per vertėją, žiūrėkite į kurčiąjį. Jis – jūsų pašnekovas, gestų kalbos vertėjas – jo balsas ir akys.

Kaip praeiti pro tarpusavyje bendraujančius kurčiuosius?

Nereikia nei pritūpus praeiti, nei atsiprašinėti. Toks regimasis triukšmas kurtiesiems tik trukdo. Nemandagu kurčiuosius pastumti, jei ankšta praeiti.

Praeiti reikia greitai per jų tarpą arba apeiti. Stengtis kuo mažiau atkreipti į save dėmesį.

Būti ir daryti

Donata LUKOŠIENĖ
LKD psichologė

LKD archyvo nuotr.

Kai yra neigiama mintis,
kyla nemalonūs jausmas.
Mintis sustabdyti yra labai sunku.
Ar daug galvoji apie praeitį?
Ar neramu, kas bus ateityje?
Praeities ir ateities negali pakeisti.
Jeigu yra neramu, nesaugu,
bėgi kažką daryti.
Tai yra darymo režimas.
Atrodo, kad reikia
labai daug padaryti.
Galima mokytis buvimo režimo.
Sustok ir pagalvok apie dabartį.
Ir nieko su tuo nedaryk. Būk.
Tai yra daug sunkiau nei gali atrodyti.
Leisk sau sustoti ir pailsėti.
Tu turi pasirinkimą!

Neigiami jausmai ir mintys. Kai žmogus kreipiasi į psichologą, dažniausiai sako, kad jaučiasi blogai, kad kažkas gyvenime yra sunku ir nemalonu. Ir tada aš bandau paaiškinti, kad jausmai kyla ne šiaip sau. Jie arba paro-

www.freeapk.com

do, kad situacija yra pavojinga, nemaloni ir organizmas bando apsisaugoti, arba jausmai yra susiję su neigiamomis mintimis, kurių kartais net nespėjame suprasti. Kaip pagauti tas mintis?

Galime pastebėti, kad galva visada pilna minčių, jos nesustoja. Pabandykime aptarti tas mintis:

- ♦ Ar jos yra apie praeitį? Apie tai, kas ką pasakė, kaip buvo, kaip neteisingai aš arba kitas žmogus padarė?
- ♦ Ar mintys yra apie ateitį? Kyla nerimas kaip bus vėliau, rytoj, kitą savaitę, kitą kartą, ateityje?

Darymo režimas. Tokios mintys sukelia įvairius nemalonius jausmus, nes nei praeities, nei ateities mes negalime valdyti ir pakeisti. Ir tai daugeliui žmonių yra nesaugu. Tada norisi kažką daryti. Ir vos tik žmogus sustoja, iškart vėl tampa neramu ir jis vėl „bėga“: atsisėdau išgerti kavos, bet pamačiau netvarką ant stalo ir pradėjau tvarkytis; išėjau pasivaikščioti

ir visą kelią galvoju, ką reikės grįžus padaryti, suplanuoju, kur pakeliui dar užsukti; pamatau kitą šeimos narį ramiai sėdintį namuose ir man kyla pyktis, kad jis nedaro tiek įvairių darbų, kurių pilna aplink. Atpažįstate save? O gal dažnai atrodo, kad aš „privalau / turiu / man reikia“ kažką daryti? Kad aš neturiu pasirinkimo? Tai – darymo režimas.

Buvimo režimas. Bet yra ir kitas būdas – buvimo režimas. Tai būsena, kai žmogus sustoja ir pastebi save, mato savo aplinką, supranta, kas vyksta, bet „nebėga“ to taisyti. Tai mintys apie dabartį, apie „čia ir dabar“. Galima jausti įvairius jausmus ir turėti įvairių minčių, bet nieko su tuo nedaryti. Būti. Tai yra žymiai sunkiau nei gali atrodyti. Tai neįprasta, nes čia nėra jokio tikslo, kurį reikia pasiekti, rezultato, kurį galiu sau ar kitiems parodyti. Tai yra ramybė viduje ir žinojimas, kad viskas yra taip, kaip turi būti.

Reikia abiejų režimų. Ar kažkuris mąstymas yra geresnis? Iš tikrųjų, reikia jų abiejų. Normalu prisiminti praeitį, jaudintis, kas bus ateityje, motyvuoti save ir nuveikti daug darbų. Bet labai svarbu nelikti tik šitame viename režime. Kiek procentų jūsų mąstymo sudaro praeitis, ateitis, o kiek dabartis? Dabartis turėtų sudaryti daugiausiai procentų. Būti „čia ir dabar“, tai nėra tas pats kaip „nieko neveikti“. Tai yra rūpintis savimi, sustoti ir pailsėti, atgauti jėgas. Ir tai yra labai svarbu. Ir tai yra tavo pasirinkimas. Buvimo režimo galima išmokyti. Pradėk dabar!

Respublikinės valdybos posėdžiuose

„Akiračio“ inf.

Vasario 22 d. RV posėdis. RV nariai nuotoliniame vasario 22 d. posėdyje apsisprendė į gegužės mėnesį vyksiantį Europos kurčiųjų sąjungos (EUD) seminarą ir Generalinę Asamblėją deleguoti 2 LKD atstovus: LKD prezidentę Vaidą Lukošitę bei viceprezidentą Paulių Jurjoną.

Vasario 22 d. RV posėdžio stop.kadras.

Patenkintas Šiaulių kurčiųjų centro direktorės Vilmos Dapšauskienės prašymas direktorės pareigoms užimti.

Aptarta vis prastėjanti LKD pastato būklė. Ypač daug pastebėjimų turėjo vilniečiai, kuriems jame tenka dirbti. Jie nerimavo dėl užsikimšusių ir prastos būklės lietausvadių,

vietomis kiauro stogo ir per jį į pastato vidų besisunkiančios drėgmės, byrančių čerpių. Pasitarta ir RV nariai vieningai balsavo, kad būtų skirta 3 400 eurų suma būtiniausiems stogo remonto darbams atlikti.

Taip pat RV posėdyje buvo patvirtinta LKD XXXIII suvažiavimo data. Tačiau kovo 25 d. neeiliniame RV posėdyje data buvo pakeista.

Diskusijos. RV narys Martynas Lankutis informavo apie savo, kaip bendrovės „Elkada“ likvidatoriaus, įsipareigojimų vykdymą. Anksčiau posėdyje M. Lankutis informavo, kad savo jėgomis šios LKD bendrovės likviduoti, t. y. parduoti ir su buvusiais darbuotojais sėkmingai atsiskaityti per įstatymo numatytus terminus, neįmanoma, buvo nuspręsta leisti M. Lankutiui rengti kreipimąsi į teismą dėl bankroto bylos UAB „Elkadai“ iškėlimo. Likvidatorius į teismą dėl minėtos procedūros kreipėsi per įstatymo nustatytus terminus.

Deja, kol kas teismas prašymo nepatenkino.

Posėdyje dar kartą buvo grįžta prie klausimo dėl LGK vertimo paslaugų prioritetų nustatymo. Nuomonių ir argumentų buvo daug ir įvairių, bet nutarta jokių sprendimų nepriiminėti. Vietoj to, susitarta netolimoje ateityje surengti LKD RV ir Lietuvių gestų kalbos vertimo centro administracijos vidinę diskusiją. Tikimasi, kad tarpusavyje padiskutavus pavyks rasti pačius tinkamiausius sprendimus.

Taip pat nuspręsta viename iš artimiausių RV posėdžių aptarti kurčiųjų kultūros klausimus. Apžvelgti, o galbūt ir pažvelgti naujai į imituojamųjų dainų, gestų kalbos poezijos ir vizualinio vernakulo (VV) reikšmę kurčiųjų gyvenime.

Neeiliniame Respublikinės valdybos posėdyje

Neeilinis kovo 25 d. RV posėdis. Dėl pasikeitusių atitinkamo įstatymo nuostatų – kai tapo privaloma finansines atskaitomybes (vadinamuosius įmonių balansus) pateikti Registrų centrui anksčiau –

atsirado būtinybė, vietoj planuotojo balandžio 10 d. RV posėdžio, surengti neeilinį RV posėdį kovo 25 d. ir jame iš naujo tvirtinti XXXIII suvažiavimo datą, vietą ir preliminarą darbotvarkę. Nuo šiol suvažiavimus teks organizuoti iki gegužės 1 d.

Tad neeiliniame RV posėdyje pirmiausiai buvo atšaukti RV vasario 22 d. posėdyje patvirtinti LKD suvažiavimo laikas, vieta ir preliminar darbotvarkė. Tuomet atitinkamai patvirtinti neeilinio LKD suvažiavimo laikas, vieta ir preliminar darbotvarkė.

Nuspręsta, kad neeilinis XXXIII suvažiavimas bus **šaukiamas balandžio 13 d. LKD patalpose Vilniuje.**

Apsvarstyti ir patvirtinti suvažiavimui teikti parengti 2023 m. LKD veiklos ataskaita bei planuojami 2024 m. LKD rezervai.

Patvirtinta numatomo neeilinio XXXIII suvažiavimo delegatų mainavimo, transporto išlaidų kompensavimo tvarka.

Daugiau informacijos apie suvažiavimą – LKD interneto svetainėje *lkd.lt* ir „Facebook“ puslapyje *Lietuvos kurčiųjų draugija*.

LKNUC paminėjo Saugesnio interneto dieną

Rasa RUSOVIČIŪTĖ

Šiomet vasario 6-ąją Lietuvoje 21 kartą paminėta Tarptautinė saugesnio interneto diena (SID).

SID pradėta švęsti Europos Komisijos iniciatyva ir pirmą kartą paminėta 2004 m., Lietuvoje – 2006 m. Diena minima daugelyje pasaulio šalių, pagrindinis jos tikslas yra skatinti saugesnį, ypač vaikų ir jaunųjų, naudojimąsi internetu ir skaitmeninėmis technologijomis, taip pat pabrėžiama svarba išlikti budriems. Šiųmetės SID šūkis – „Kurkime geresnį internetą kartu!“ Mūsų mokykla (LKNUC) tokią svarbią dieną taip pat neliko abejinga nūdienos iššūkiams.

LKNUC nuosekliai siekia skatinti saugesnį naudojimąsi internetu ir naujomis jo technologijomis, sudaryti mokiniams galimybę pranešti apie neteisėtą ar žalingą interneto turinį, apie kibernetines patyčias ir užkirsti kelią kitai nemaloniai ar bauginančiai patirčiai naudojantis interneto technologijomis.

LKNUC įvairios šviečiamosios saugesnio interneto veiklos vyko visą vasario mėnesį: buvo parengtas informacinis stendas „Socialiniai tinklai ir saugus bendravimas juose“, pamokų metu buvo krepšiamas ypač didelis dėmesys į saugų, etišką bendravimą elektroninėje erdvėje. IT pamokų metu mokiniai mokėsi, kaip sukurti saugų slaptažodį ir jo nepamiršti, diskutavo apie asmens duomenų apsaugą, bendravimą su internetiniais draugais, atsakingos informacijos (at)skleidimą, atliko teminius saugesnio interneto testus.

Popietinės veiklos metu mokyklos bibliotekoje kartu su auklė-

tojais ugdytiniai pakartojo saugaus elgesio internete taisykles, diskutavo tokiomis temomis, kaip prekyba internete, komentarai, asmens duomenys, netikros naujienos ir pan.

Taip pat buvo organizuotos kviestinių lektorių prevencinės pamokos apie saugų elgesį elektroninėje erdvėje. Pradinių klasių mokiniams vyko Vilniaus visuomenės sveikatos biuro lektorės prevencinė pamokėlė „Būk saugus internete“, vyresnių klasių mokiniams apie saugumą virtualioje erdvėje pasakojo „Vaikų linijos“ atstovės.

Daugiau apie vykusias Saugesnio interneto dienos veiklas LKNUC galite rasti mūsų svetainėje adresu www.deafcenter.lt. Naudingos informacijos apie saugų elgesį internete – www.epilietis.eu.

Kviečiame Lietuvos šeimų, auginančių kurčius ir neprigirdinčius vaikus, bendrijos PAGAVA narius į kasmetinį visuotinį susirinkimą

2024 m. balandžio 10 d. 18:00 val.
LKNUC salėje, Filaretų g. 36, Vilnius

SUSIRINKIMO METU:

- Įgyvendintų ir planuojamų veiklų bei numatomų projektų aptarimas.
- 2023 metų veiklos ataskaitos pristatymas, aptarimas ir tvirtinimas.
- 2023 metų finansinės ataskaitos pristatymas, aptarimas ir tvirtinimas.
- Įstatų keitimas.
- Valdybos rinkimas.
- Kiti klausimai (narystė, metinis mokestis, bendradarbiavimas su valdžios institucijomis).

REGISTRACIJA

<https://forms.gle/SP86MMPYpb51XUkH6>

INFORMACIJA

pagavabendrija@pagava.lt
+370 676 72299 (Rima)

Renginio metu bus užtikrinamas vertimas į/iš lietuvių gestų k.

Labai prašome nelikti abejingiems ir aktyviai dalyvauti.

Lietuvos šeimų, auginančių kurčius ir neprigirdinčius vaikus, bendrija
PAGAVA
Lithuanian Association of Families with Deaf and Hearing Impaired Children

Pasikartotos saugaus elgesio internete taisyklės.

VNKT klausimai prie apskritojo stalo suvadino gydytojus, pedagogus, kurčiuosius, jų šeimų narius, parlamentarus.

Visuotiniam naujagimių klausos tikrinimui – 10 metų

Parengė Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Kovo 4 d. Seime bendrijos PAGAVA organizuotoje konferencijoje apžvelgta dešimtmetį vykdomo visuotinio naujagimių klausos tikrinimo (VNKT) ir kurčių bei neprigirdinčių vaikų klausos protezavimo situacija, kalbėtasi apie ankstyvosios pagalbos šeimai būtinybę, išsakyti ateities lūkesčiai.

Renginį moderavo Seimo Neįgaliųjų teisių komisijos pirmininkė Monika Ošmianskienė, žodį tarė Seimo Žmogaus teisių komiteto bei PAGAVOS bendruomenės narys Vytautas Bakas, dalyvavo Nacionalinės šeimos tarybos nariai, gydytojai, vaikus su klausos negalia auginančių šeimų nariai, kurčiųjų bendruomenės, kurčiųjų švietimo sistemos atstovai. Ne mažai klausytojų pranešimus ir diskusijas stebėjo nuotoliu.

Dešimtmečio pokytis

„Įdiegus visuotinės naujagimių klausos patikros programą ir anksti diagnozavus klausos sutrikimą, iš esmės pasikeitė kurčių ir neprigirdinčių vaikų ir jų šeimų gyvenimo kokybė, nes gana anksti įmanoma reabilituoti vaiko klausą klausos aparatais (KA) ar kochleariniais implantais (KI), pasirinkti vaiko ugdymo būdus, nuspręsti, žodine ar gestų kalba bus ugdomas vaikas, o anksti pradėjus ugdymo procesą galima pasiekti gerų rezultatų, užauginti raštingus kurčius vaikus. Visa tai stiprina vaiko ir šeimos socialinę ir emocinę gerovę“, – taip 10-mečio VNKT pokytį įvertino PAGAVOS bendrijos pirmininkė Rima Sitavičienė.

„Skaičiuojama, kad šiuo metu Lietuvoje gyvena apie 40 tūkst. asmenų su klausos negalia. Kasmet šis būrys pasipildo 30-40 naujagimių su klausos sutrikimais. Tačiau jei šie vaikai laiku gauna efektyvią pagalbą, jie tampa lygiaverčiai girdinčiųjų bendruomenės nariai“, – taip ankstyvosios diagnostikos ir sava laikės klausos reabilitacijos įtaką žmogaus su klausos negalia ateities perspektyvoms ver-

tino V. Bakas. Parlamentaro nuomone, už šį reikšmingą pokytį pirmiausiai Lietuvos tėvų bendruomenė turėtų būti dėkinga PAGAVAI, VNKT iniciatorei.

„Nustačius klausos sutrikimą pirmais gyvenimo mėnesiais, galima pradėti intervenciją, dėl kurios pagerėja kalbos, pažinimo, elgesio, akademiniai rezultatai bei gyvenimo kokybė. Juk kuo anksčiau diagnozuojamas klausos sutrikimas, tuo greičiau galima imtis visų reikiamų veiksmų siekiant užtikrinti vaiko ir šeimos gerovę“, – papildė prieš tai kalbėjusį prelegentų teiginius gydytoja otorinolaringologė med. m. dr. Jekaterina Byčkova.

Pasak pranešėjos, šiuo metu Lietuvos akušerijos stacionaruose klausa patikrinama 99 proc. naujagimių. Tačiau vis dar apie 200–300 naujagimių klausa nepatikrinama. Kiekvienais metais Vilniuje yra 2–3 vaikai su įgimtu klausos sutrikimu, kurio tėvai neatvyko po neigiamo VNKT rezultato ištyrimui. Ir 1–2 vaikai, kurių VNKT rezultatai buvo teigiami, jie turėjo rizikos veiksmų ir neatvyko pas specialistus pakartotinės konsultacijos. „Šitie praradimai maži populiacijos mastu, tačiau yra labai dideli konkrečiam vaikui ir jo šeimai“, – apgailestavo gydytoja.

Naujagimių klausos duomenys nenaudojami?

„Atsakyti, kiek vaikų su neigiamais patikros rezultatais neatvyko, negalime, nes neįmanoma valdyti duomenų be bendros duomenų bazės“, – aiškino dr. J. Byčkova, taip atskleidama, kad Lietuvoje vis dar neįdiegta rizikos grupėje atsidūrusių kūdikių tolimesnė stebė-

sena, nesukurta atitinkama duomenų bazė.

Gydytojos ir kitų pranešėjų pateikti duomenys liudijo, kad šalyje įdiegė pakankamai efektyvią kūdikių klausos diagnostikos sistemą, bet gautais duomenimis nesinaudojame. Taip sumenksta ir VNKT nauda. Naujagimio klausos būklė nustatoma, o duomenys apie klausą nei kaupiami, nei analizuojami, nei pasiekia suinteresuotas institucijas.

Ir šeimos, kuriose galimai gimė kūdikis su klausos sutrikimu, priimti sprendimus, ieškoti informacijos paliekamos vienui vienos. Suteikti informacijos, emocinę pagalbą ir palaikymą galinti bendrija yra visai šalia, bet ją „atrasti“ turi patys kūdikio tėvai. PAGAVAI „nevalia“ gauti duomenų apie tokius kūdikius ir jų šeimas net esant tėvų sutikimui, nes esą tokios informacijos teikimą draudžia duomenų apsaugos įstatymas.

Tačiau, kaip neseniai paaiškėjo, įstatymas čia niekuo dėtas, greičiau yra politinės valios ar tiesiog paprasto noro susėsti ir susitarti trūkumas. Arba šiam tikslui įgyvendinti trūksta lėšų, todėl konkretūs sprendimai vilkinami.

Vis dėlto, pasak PAGAVOS lyderės R. Sitavičienės, netrukus padėtis turėtų keistis. Daugiau kaip prieš dešimtmetį tėvų bendruomenės pradėta siūlyti įgyvendinti ankstyvosios pagalbos šeimai vizija pagaliau perkelta į įstatymą. „Nuo 2026 metų asmeniui, turinčiam akivaizdžių negalios požymių, iki jam dar nenustatytas neįgalumo lygis ar dalyvumo lygis, jo ar jo šeimos narių sutikimu, bus teikiama ankstyvosios pagalbos paslauga. Bendrija PAGAVA siekia, kad įtarus ar diagnozavus klausos sutrikimą, viskas priklausytų ne nuo proceso dalyvių geranoriškumo, o kad, tėvų ar paciento sutikimu, jų kontaktai būtų perduoti atitinkamos paslaugos teikėjui ir tai būtų reglamentuojama atitinkamais teisės aktais. Ne NVO turėtų ieškoti šeimų, kurioms reikia pagalbos. Šeima turi gauti visą reikiamą ir su konkrečia negalia susijusią informaciją iš pas-

Prieš 10 metų pradėta tikrinti naujagimių klausą.

Dėl to dabar tėvai anksčiau sužino,

ar jų vaikas girdi. Jei negirdi,

gali anksčiau parūpinti vaikui klausos aparatą.

Dėl to vaikas anksčiau pradeda kalbėti,

geriau mokosi.

Tačiau klausos aparatai kainuoja brangiai.

Ne visi tėvai gali juos įpirkti.

Taip pat dar nėra specialistų pagalbos šeimai,

kai gimsta kurčias vaikas.

Naujagimių tėvai nežino, kur kreiptis informacijos,

kokios lengvatos jiems priklauso.

Tokioms šeimoms gali padėti tėvų bendrija PAGAVA.

Tačiau reikia daugiau ir valstybės pagalbos.

laugų teikėjų, – reiskė viltį, kad paslauga bus įgyvendinama tinkamai, kalbėtoja ir tęsė: – Kaip rodo PAGAVOS darbo patirtis (bendrija šią paslaugą besikreipiantiems teikia jau keletą metų), jos būtinai dar reikia kelis mėnesius po diagnozės patvirtinimo.“

Ir vis dėlto, nors viešai priekaištai ir nebuvo išsakyti, po renginio bendruomenės tėvai neslėpė nusivylimo. Jiems nesuprantama, kodėl paviėšinta nuostata įsigaliojo ne sulig Asmenų su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo priėmimu, bet bus pradėta taikyti dar po beveik dvejų metų skaičiuojant nuo dabar.

Klausos protezavimas

Vilniaus ligonių kasų skyriaus vedėjas Giedrius Baranauskas supažindino su klausos aparatų ir kochlearinių implantų kompensavimo tvarka. Pranešėjas informavo, kad VLK yra įsipareigojusi perskaičiuoti ortopedijos techninių priemonių kainas ne rečiau kaip kas 3 metus. 2021 m. prieš skaičiuojant bazines kainas, remiantis bendrijos PAGAVA pasiūlymais, atlikti klausos aparatų funkcijų techninio aprašymo pakeitimai. Šiemet taip pat numatomas kainų perskaičiavimas, tad galima teikti pasiūlymus, pabrėžė pranešėjas, dėl klausos aparatų techninių specifikacijų kriterijų praplėtimo.

Neabejotina, kad tėvams tiek pat, kiek kompensuojamųjų KA techninės specifikacijos, rūpi ir kompensacijų suma. Pranešimą dariusi

kurčia trijų nepritegindinių vaikų mama Natalija Podiriaka kalbėjo apie sunkią finansinę našą šeimai, kuri nori kokybiškesnių klausos aparatų savo vaikams ir turi juos pirkti su didele priemoka.

Kokybiškesnių klausos aparatų kaina šiuo metu siekia 2000–3000 eurų, kompensuojamoji suma už vieną KA – 538 eurai. Tad nesunku apskaičiuoti, kad kalbėtojos šeimai priemoka už 6 KA sudarė nuo maždaug 9 tūkst. iki 15 tūkst. eurų.

„Nemažai šeimų kreipiasi į PAGAVĄ prašydamos padėti ieškoti išeities, nes neišgali savo vaikams įpirkti kokybiškesnių klausos aparatų“, – susirūpinimo neslėpė ir R. Sitavičienė.

Kad ir kaip sunku būtų surasti šeimos biudžete reikiamą sumą, N. Podiriaka ragino tėvus įstengti tai padaryti, nes kokybiški KA „džiugina ne tik puikiu garso atkūrimu, bet ir papildomomis galimybėmis“. Motina pastebi, kad vaikai tapo linksmesni, nevengia bendrauti su girdinčiais bendraamžiais, pagerėjo jų mokymosi rezultatai. Anksčiau, informavo motina, vaikams jie buvo pritaikę KA už valstybės kompensuojamą sumą, tad turi galimybę įvertinti skirtumus.

Kai nuskamba diagnozė

Dr. Daumantas Stumbrys, VU ir LSMU dėstytojas, pasidalino savo šeimos išgyvenimais sužinojus jų dukrytės Agotos klausos diagnozę. Beje, šią sukrečiančią žinią tėvai išgirdo prie pašalinių, pilname žmonių ligoninės koridoriuje. Ar nereikėtų apmokyti specialistų tinkamai pateikti tokias dramatiškas naujienas, garsiai svarstė D. Stumbrys.

Tačiau gerai pamena ir momentą, kai paieškos langelyje surinkus atitinkamą užklausą, rado informacijos apie PAGAVĄ. Nuo tada jų kelionė per geriausių paieškų savo vaikui jūrą jau nebuvo vieniša ar chaotiška.

Savo sūnaus klausos implantavimo istorija pasidalino Asta Girnienė, specialioji pedagogė ir Lietuvos kochlearinių implantų naudotojų asociacijos pirmininkė. Girnių šeimai sūnų Joną implantuoti teko, kai KI dar nebuvo pilnai kompensuojami. Teigiamai įvertinusi pastarojo dešimtmečio pokyčius, motina teigė, kad kai kas vis dar keičiasi per lėtai. Pranešėjos teigimu, mitai dėl KI kurčiųjų bendruomenėje iki šiol egzistuoja tie patys („vaiko žalojimas“) ir nuostata visiems KI naudotojams mokytis gestų kalbos, to reikia ar nereikia, tebeegzistuoja. Šie ir kiti A. Girnienės teiginiai, reikia pripažinti, klausytojų auditorijoje sukėlė gana prieštaringą reakciją. Plačiau motinos užduoti klausimai aptarti po perskaitytų pranešimų surengtoje diskusijoje.

Ateities lūkesčiai

„Nepaisant išsakytų kritinių pastebėjimų, daug probleminių klausimų pavyko išspręsti, – apibendrindama dešimtmečio pokyčius reziumavo R. Sitavičienė. Tačiau ragino ties įveikta kelio atkarpa nesustoti bei suformulavo artimiausius sprendimus uždavinius.

Tėvų nuomone, neatidėliotina aprūpinti vaikų klausos tyrimų centrų trūkstama aparatūra; pagaliau sukurti klausos sutrikimą turinčių vaikų duomenų bazę; ženkliai padidinti klausos aparatų įsigijimui kompensuojamas sumas vaikams; užtikrinti kontaktų, būtinų ankstyvajai pagalbai teikti, perdavimą paslaugos teikėjams. „Šiuos klausimus turime spręsti kartu ir nedelsiant“, – pabrėžė PAGAVOS pirmininkė.

Taip pat pranešėja reiskė viltį, kad galbūt neatrodyt šioms uždaviniais įgyvendinti reikalingos lėšos didelėmis, jei įvertinsime, kad jos duos teigiamų rezultatų vaikų ugdymuisi ir dėl to šie žmonės taps mažesne našta valstybei būdami suaugusieji.

„Dėkojame visiems, su kuriais kartu kūrėme visuotinės naujagimių patikros aprašą, klausos aparatų kompensavimo tvarką, kurių dėka įstatyme numatyta ankstyvosios pagalbos teikimo galimybė“, – tokiais žodžiais PAGAVOS pirmininkė atsisveikino su konferencijos dalyviais.

R. SITAVIČIENĖ: apdovanojimą priimu kaip PAGAVOS įvertinimą už atvertas galimybes šeimoms

Kalbino
Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Bendrijos PAGAVA pirmininkės Rimos SITAVIČIENĖS nuopelnus 2024 m. vasario 16-ąją valstybė įvertino Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino medaliu. Socialiniuose tinkluose netruko nuvilnyti sveikinimų, pritarimo sprendimui ir padėkų banga. Tai tik patvirtino, kad PAGAVOS ir jos lyderės vardai jau seniai yra neatsiejami ir asocijuojasi su geriausių sprendimų, pagalbos šeimoms, auginančioms vaikus su klausos negalia, paieška, turiningu jų laisvalaikiu, užuovėja nuo gyvenimo audrų. Šiandien R. Sitavičienė – „Akiračio“ pašnekovė.

Gerbiama pirmininke, šiandien Jūs tokia tvirta, kad pajėgiate būti ramsčiu daugybei kitų PAGAVOS šeimų. Tačiau ir patiems stipriausiems reikia į kažką atsiremti. Atsiėmusi apdovanojimą, pirmiausiai padėkojote savo vyrui Vladimirui ir abiem sūnams. Ar jie yra Jūsų stiprybės ir įkvėpimo šaltinis?

Pirmiausiai norėčiau pasakyti, kad labai vertinu man skirtą apdovanojimą, juo didžiuojuosi. Ir pasikartosiu, kad tai ne tik mano, bet visos šeimos nuopelnas. Visų pirma, todėl, kad jaunėlis Linas atvedė mus į šį gyvenimo kelią. Juo kartuėjome visa šeima, pasidalindami darbais, rūpesčiais ir funkcijomis. Kartais, kai svirdavo rankos ir atrodydavo, kad nuolatinis darbas su mažuoju neduoda jokių rezultatų, smagu būdavo girdėti vyresnėlių sūnų Romą sakant: „Nesijaudink, mamytė, užaugs mūsų Linas“. Gera buvo žinoti, kad visada galiu vaikus palikti vyro globai, kai reikėjo skirti laiko PAGAVOS darbams, ir neabejoti, kad jie bus prižiūrėti bei pamaitinti. Ir savanoriaudavome bendrijoje visi kartu, į renginius važiuodavome kartu. Vaikai su PAGAVA užaugo.

Mūsų sūnui gana vėlai nustatė stiprų nepri-girdėjimą. Praradome daug brangaus laiko. Be to, vaikas buvo labai judrus, nenustygstantis vietoje, sunku buvo jį mokyti. Nesupratome, kodėl taip vėluoja kalba. Ir pirmojo klausos tyrimo audiogramoje man svarbus buvo tik

didelėmis raidėmis parašytas tekstas KLAUSA NORMOS RIBOSE, o ne ties skaičiais 70–80 dB užbrėžta linija. O laikas bėgo... Kartą Panevėžio autobusų stotyje nusipirkau žurnalą „Tavo vaikas“ ir jame radau vienos mamos iš būsimos PAGAVOS įkūrėjų straipsnelį apie kurčių dukrą ir jų šeimos kontaktus. Paskambinau. Susitikome. Tada sužinojau, ką reiškia brūkš-nys audiogramoje, kad jis daug svarbesnis už parašytą tekstą, kad reikia važiuoti į Kauną ir dar kartą tikrinti klausą... Taip mūsų gyvenime atsirado „antroji šeima“ PAGAVA.

Kokią PAGAVĄ tuomet radote ir kaip įsitraukėte į jos veiklą?

Pirmasis susitikimas su bendrijos PAGAVA šeimomis atmintyje išliks visam gyvenimui. Man jis buvo be galo svarbus, nes tada pamatčiau, kad mūsų šeima su savo labai judriu vaiku gali susitikti su kitomis šeimomis ir nesijauti išskirtinė, kitokia nei kitos (o buvo laikas, kai taip jaučiausi). Išgirdau daug raminančių žodžių ir patarimų iš kitų mamų. Buvo taip gera... Tuo metu kitų tėvų buvimas šalia ir patarimai buvo neįkainojami. Mums jų labai reikėjo.

Vėliau po truputį pradėjau įsitraukti į bendrijos veiklą, padėdavau rašyti raštus, dalyva-vome pirmojoje konferencijoje „Aš nekurčias meilei“. Kai staiga netekome PAGAVOS suma-nytojos, įkūrėjos ir vadovės šviesios atmin-

Bendrijos PAGAVA pirmininkei Rimai Sitavičienei įteiktas aukštas valstybinis apdovanojimas. Už tai, kad daug padarė dėl šeimų, auginančių kurčius ir neprigirdinčius vaikus. Svarbiausi Rimai Sitavičienei vadovaujant nuveikti darbai: pasiekta, kad būtų patikrinta naujagimių klausa, šeimos informuojamos, ką daryti, jei vaikas negirdi. Tokias šeimas kviečia į mokymus, vasaros stovyklas, kalėdinius spektaklius su vertimu į gestų kalbą. Su valdžios atstovais tariasi, kaip pagerinti tokių šeimų gyvenimą.

ties Aušros (Pivorienės, red.), sutikau laikinai tapti bendrijos PAGAVA pirmininke. Tuomet mūsų buvo 12 šeimų. Ilgokai užsitęsė „laikiniai“. (Šypsosi.) Dabar PAGAVA buria daugiau kaip 500 šeimų ir 7 regionines organizacijas.

Mokėmės rašyti projektus, augome ir tobulėjome kartu su PAGAVA. Tuo metu jau kūrėsi tėvų bendrijos regionuose, plėtėsi ir mūsų organizacija. Pradėjome organizuoti respublikinės šeimų, auginančių kurčius vaikus, vasaros poilsio stovyklas „Bėgant iš tylos pasaulio...“ Smagu būdavo susitikti Kunigiškių stovyklavietėje, buvome jauni, šokdavome vakarais kartu su vaikais. Suprantama, dalindavomės

Su stovyklos savanoriais.

Kalėdinio renginio akimirka.

Kartu su sūnumis Linu ir Romu bei anūku Vincu.

Prezidentūroje po apdovanojimo.

džiaugsmams ir rūpesčiais. Aptardavome, ko trūksta, kas netinka šeimoms tuometinėje sistemoje. Ir grįžę rašydavome raštus su pasiūlymais valdininkams, susitikdavome su jais ir kartu tardavomės, kaip pagerinti kurčius vaikus auginančių šeimų gyvenimą, kaip pasiekti, kad vaikai užaugtų raštingi ir savarankiški.

Apdovanojimas Jums skirtas „už šeimų, auginančių kurčius ir neprisigirdinčius vaikus, telkimą, už bendrystės, pagalbos, gydymo ir įtraukties problemų sprendimą“. Kokie pasiekimai slypi už šių žodžių?

Aš asmeniškai jį norėčiau perskaityti kaip kartu su PAGAVA atvertas mūsų šeimoms naujas galimybės. Tai galimybė vaikams su klausos negalia mokytis bendrojo ugdymo įstaigose, visuotinis naujagimių klausos tikrinimas, pasikeitusi klausos aparatų išdavimo ir kompensavimo tvarka, vaikų ir šeimų vasaros stovyklos, šeimų, jaunimo ir savanorių mokymai, kalėdiniai spektakliai su vertimu į gestų kalbą, tarptautinis bendradarbiavimas. Labai norėčiau tikėti, kad mūsų pasirinkimai ir priimti sprendimai lėmė sulauktą įvairialypę ir savalaikę pagalbą, atrastą bendrystę ir bičiulystę, susigrąžintą vidinę ramybę, asmenų ir šeimų palankesnius likimus, galbūt išsaugotas šeimas, rastus atsakymus į sudėtingiausius klausimus, smagų laiko leidimą kartu.

Kas Jums pačiai yra PAGAVA?

Tai – mano širdies dalelė. (Šypsosi.) Daug metų dirbau du darbus, vieną, iš kurio „duo-

ną valgėme“ (esu baigusi Vilniaus universiteto taikomosios matematikos specialybę, dirbau programuotoja, po to dar šiek tiek mokiausi ir daug metų dirbau vyriausiąja buhalterte bendrovėje), o kitas darbas buvo širdžiai – tai PAGAVA. Matyt, likimas davė šiokių tokių organizacinius gabumus, kaip ir įteikė dovaną, kad mane nuolat supo ir supa puikūs žmonės. Tai ir bendrijos šeimos (dalis iš jų dabar yra mūsų artimiausi draugai), ir valdybos nariai, darbuotojai, kuriais aš be galo džiaugiuosi. Taip jau yra, kad vienam šeimos nariui atėjus dirbti į PAGAVĄ, kiti šeimos nariai tampa organizacijos savanoriais ir taip pat įsitraukia į kolektyvą. Manau, kad mano ir Joanos Vanagienės duetas (J. Vanagienė – PAGAVOS pirmininkės pavaduotoja, *red.*) labai padėjo augti organizacijai. Joana daugiau bendradarbiavo su specialiojo ugdymo įstaigomis, rūpinosi kurčių vaikų gerove, gestų kalbos pripažinimu, mano sritis daugiau apėmė neprisigirdinčiuosius ir rūpinimąsi jais. Galimai tam darė įtaką tai, kad į mūsų organizaciją įsitraukė ir girdinčiųjų, ir kurčiųjų šeimos, žodinės ir gestų kalbos vartotojai. Vėliau prisijungė ir dalis šeimų, kurių vaikai tapo kochlearinių implantų naudotojais.

Sunku būtų suskaičiuoti, kiek per tuos metus esame parašę projektų, kiek iš jų gavome finansavimą. Gauta parama sudarė galimybes plėsti PAGAVOS veiklas, užsimezgė tarptautinis bendradarbiavimas. Bendrija PAGAVA yra Europos tėvų, auginančių neįgalius girdėti vaikus federacijos (FEPEDA), Pasaulio tėvų, auginančių kurčius ir neprisigirdinčius vaikus, koalicijos (GPODHH), Šiaurės šalių vėliau apkurtusių tarybos (VDNR) ir Lietuvos negalios organizacijų forumo (LNF) narė.

Daug nuveikta, bet turbūt ne mažiau darbų laukia. Taigi, apie ateities planus ir PAGAVOS bendrijos lūkesčius.

Džiaugiamės, kad per beveik 30 metų bendrija PAGAVA nuveikė ištis nemažai. Tačiau ne viskas šeimas tenkina. Siekiame, kad būtų padidintas klausos aparatų kompensavimas iš PSD lėšų. Šiuo metu maksimali kompen-

suojama suma vaikams siekia 540–583 eurus už vieną klausos aparatą, suaugusiesiems – 190–378 Eur. Šiuolaikiniai klausos aparatai kainuoja ženkliai daugiau. Dedame pastangas, kad pagaliau atsirastų klausos sutrikimą turinčių asmenų registras ir galėtume tiksliai žinoti, kiek asmenų turi klausos negalią. Dabar, kai vyksta visuotinis naujagimių klausos tikrinimas, tai padaryti žymiai paprasčiau. Džiugu, kad įstatyme jau numatytas ankstyvosios pagalbos paslaugų teikimas, to siekime daugiau kaip 10 metų. Telioka išspręsti klausimą, kaip kontaktai, šeimos sutikimu, bus perduodami paslaugos teikėjams. Bendrija PAGAVA siekia, kad Lietuvoje atsirastų kalbos užrašymo tekstu paslauga, kuri palengvintų informacijos prieinamumą klausos negalią turintiems asmenims. O kur dar konspektavimo paslauga studentams, įtraukiojo ugdymo iššūkiai, gestų kalbos mokymosi galimybių sudarymas. Visko neišvardinsiu. Bet tikiu, kad, suvienijusios pajėgas, nevyriausybinės organizacijos kartu tikrai pasieks daugiau.

Įtraukusis ugdymas. Ar, tėvų nuomone, tai tinkamas metodas kurtiems ir neprisigirdintiems vaikams ugdyti?

Manau, kad kiekviena šeima turi būti supažindinta su visais galimais vaiko ugdymo būdais ir turi turėti teisę rinktis, kur geriau ugdyti savo vaiką. Tėvai turi rinktis atsižvelgdami į įvairius veiksnius: kiek vaikui padeda klausos aparatas ar kochlearinis implantas, ar gerai vaikas moka gestų kalbą, kiek tėvai patys sugeba ir yra pasiruošę dirbti su vaiku ir, žinoma, kur vaikas jaučiasi geriau. Mes džiaugiamės, kad valstybė suteikia įvairias galimybes ir visas jas palaiko. Kurti vaikai, jei įtraukusis ugdymas jiems netinka, lanko specialiąsias mokyklas, kurių pedagogai moka gestų kalbą ir gali duoti vaikui tai, kas jam geriausia. Jose vaikai gauna tinkamą ugdymą prieinamais būdais. Mes nesprendžiame už tėvus, kur jiems ugdyti savo vaikus. Svarbiausia, kad pasirinktas ugdymo būdas būtų tinkamiausias vaikui.

Ko Jūs, PAGAVOS lyderė, labiausiai bendrijai linkėtumėte?

Linkiu, kad bendruomenė stiprėtų, kad šeimos nesistengtų vienos atlaikyti gyvenimo audrų, neužsisklęstų, kad dažniau užeitų pabendrauti, pabūti kartu, pasidalintų sukaupta patirtimi, dalyvautų renginiuose. Ir negailėtų jėgų bei laiko ugdydamas savo vaikus. Linkiu, kad mūsų vaikai galėtų būti ramsčiu vienas kitam ir būtų laimingi – ko daugiau gali norėti tėvai? Ir kad po metų kitų atėjęs naujas PAGAVOS vadovas turėtų tokią pat puikią komandą, nepritrūktų idėjų ir sugebėtų vairuoti šį laivą.

Glėbyje – mažasis pagaviukas.

PAGAVOS archyvo nuotr.

„Lopšinė“: P. Jurjonas ir D. Vaitiekūnas.

Šventės „kaltininkai“ sustojo bendrai nuotraukai.

Lietuvių gestų kalbos vertimo centro virsmas

Vasario 23-ąją Lietuvių gestų kalbos vertimo centras (LGKVC) įvairių institucijų atstovus, partnerius, bičiulius, kurčiųjų bendruomenės narius pakvietė kartu apžvelgti LGK vertimo paslaugų sektoriaus pokytį ir drauge paminėti centro veiklos penkmetį.

Parengė Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Taigi, istorija trumpai. Maždaug prieš 20 ir daugiau metų didžiuosiuose šalies miestuose pradėjo veikti 5 apskričių gestų kalbos vertėjų centrai – Vilniaus (įsteigtas 2001 m.), Panevėžio (2004 m.), Klaipėdos (2004 m.), Šiaulių (2005 m.), Kauno (2003 m.). 2019 m. 4 centrai buvo prijungti prie Kauno centro ir įsteigtas LGKVC. 2021 m. 5 teritorinius skyrius turintis centras pasipildė LGK metodiniu skyriumi.

Pažintis su LGKVC

Kaip suvaldyti jaukiai prie staliukų susodintą ir bendravimo pasiilgusią auditoriją? Ogi pasiūlyti ką nors dar įdomesnio. Intriga tapo centro darbuotojų parengtas filmukas „Pažintis su LGKVC“. Direktorė ir buvusi pirmoji Lietuvių gestų kalbos vertėjų asociacijos prezidentė Ramunė Leonavičienė bei dabartinė LGKVA prezidentė Greta Juškevičienė pateikė centro istorinių pokyčių vertinimą, kurį pavadino virsmu. Apie pokyčius juostoje pasisakė ir jų įtaką profesinei karjerai įvertino ir daugiau LGK vertėjų.

Iš tikrųjų, buvę apskričių vertėjų centrai ir dabartinis LGKVC per trumpiausią laiką išgyveno tikrą metamorfozę. Vertėjai liovėsi tuo pat metu būti keliuose vaidmenyse ir tapo vien vertėjais, dėl to kurtieji gali naudotis vertimo paslauga, o sprendimus priimti patys, be jokio poveikio iš šalia esančių žmonių.

Kitas juostoje įvardytas LGKVC prestižo ir išaugusių galimybių matas yra tinkamai parinktas ir Lietuvos sąlygoms bei poreikiams sėkmingai pritaikytas skandinaviškas GK vertimo paslaugų teikimo modelis. „Toks modelis Europoje pripažįstamas pačiu geriausiu“, – neslėpdama pasididžiavimo ne tik už savo vadovaujamą centrą, bet ir Lietuvos valstybę sakė R. Leonavičienė.

LGK vertėjo profesija, prieš 20 metų neprestižinė ir nepripažinta, šiandien darbščių, atsakingų ir atsidadusių vertimo profesionalų, centro administracijos ir valdžios institucijų bendromis pastangomis turi aiškiai apibrėžtą statusą, yra žinoma šalies mastu.

„Prisiimk atsakomybę“, „bendradarbiauk“, „būk atviras inovacijoms“, „siek profesionalumo“ – skambėjo iš ekrano principai, kuriais LGK vertėjai vadovaujasi savo kasdieniame darbe. Ambicingumu nesileidžia centro išsikeltos misija ir vizija.

Tačiau ne tik įsipareigojimai ir taisyklės, pasirodo, veda LGK verti-

Centro direktorė ir teritorinių skyrių vedėjai.

mo profesionalus į priekį. G. Juškevičienės lūpomis ištartas prisipažinimas gestų kalbai meilėje nejučia skatino nauju žvilgsniu pažvelgti į vertėjo atsivimą savo darbui.

Direktorės kalba

„20 istorijos metų... Tai daug ar mažai? Manau, ir daug, ir mažai... Mums visiems reikėjo įdėti labai daug pastangų, kad pasiektume visa tai, ką turime šiandien. Gestų kalbos vertėjo profesija tapo prestižinė, ji yra vertinama ir matoma, mes esame neatsiejama visuomenės dalis. Iki tol, kol pasiekėme tai, kuo didžiuojamės šiandien, teko nueiti ilgą kelią, įveikti ne vieną iššūkį, kartu įgyvendinti ne vieną nuostatų projektą“, – kreipėsi į auditoriją direktorė. – Dėkoju, kad šiandien esate su mumis, nes, be Jūsų visų, nebūtų ir Lietuvių gestų kalbos vertimo centro.“

Vertėjai, pasidžiaugė R. Leonavičienė, „vis arčiau“ pirmųjų šalies asmenų. Jie stovi šalia tribūnos ir verčia Prezidento metinius pranešimus, Seimo plenarinius posėdžius, Vyriausybės spaudos konferencijas. Įprasta praktika tapo versti per valstybinių švenčių ceremonijas, masiniuose visuomenės susibūrimuose.

Informacinės technologijos taupo vertėjų ir kurčiųjų laiką: dalį kontaktinių paslaugų tapo įmanoma pakeisti nuotolinėmis, pastarosios randa vis platesnį pritaikymą. Nuotolinio vertimo poskyrio įsteigimas ir veikla (veikia Bendrajame pagalbos centre) kurčiųjų bendruomenei užtikrino ilgai lauktą vertimo paslaugų prieinamumą visą parą kasdien.

Įkvepianti dar didesniems pokyčiams ir raginanti švęsti LGKVC virsmą buvo R. Leonavičienės kalba. Vietoj visiems žinomų iššūkių vardijimo, direktorė pasirinko pasidžiaugti Lietuvos kurčiųjų bendruomene, atrandančia vis naujų interesų ir pomėgių sričių, kurioms reikalingas LGK vertimas.

Meninė programa

Renginio atidarymui pasirinktas dviem kalbomis sudainuotas atlikėjo, renginio vedėjo Dominyko Vaitiekūno bei Lietuvos kurčiųjų

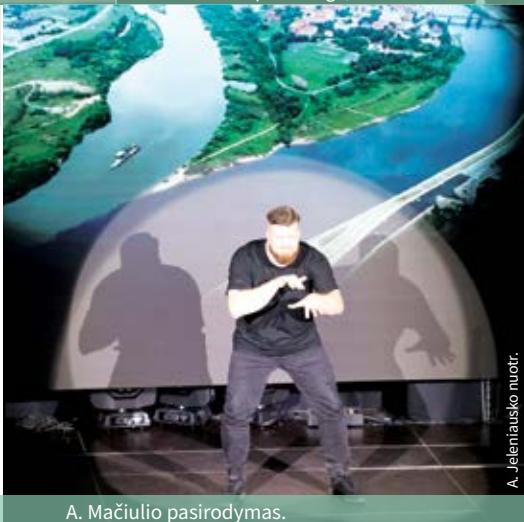
R. Vaičeliūnienė pasistengė, kad D. Vaitiekūno kūryba skambėtų gestų kalba.

R. Grigaliūnienė ir R. Leonavičienė.

Su švente sveikino EFSLI prezidentė G. Brusegan.

A. Jeleniausko nuotr.

A. Mačiulio pasirodymas.

Prieš 20 metų įsteigti
5 apskričių gestų kalbos
vertėjų centrai.
2019 m. juos apjungus įsteigtas
Lietuvių gestų kalbos vertimo centras.
Taigi, 2 sukaktys.
Ta proga centras
pakvietė daug svečių,
papasakojo apie gerus pokyčius.
Kokie pokyčiai įvyko?
Dabar vertėjai tik verčia,
nėra socialiniai darbuotojai.
Anksčiau buvo tik
vertimo paslaugos „gyvai“.
Dabar yra dar nuotolinės paslaugos,
internetu.
Anksčiau niekas nežinojo
apie vertėjo profesiją.
Dabar tai – populiari profesija.

draugijos viceprezidento, „Skambančios tylos“ kolektyvo nario Pauliaus Jurjono kūrinys „Lopšinė“.

Daina gimė po projekto „Mes taip nesitarėm“ vėliava ir yra geriausias įrodymas, kad žmonės su klausos negalia ir girdinčiuosius muzika jungia, o ne skiria.

Nuotaiką kėlė D. Vaitiekūno ir vertėjos Raimondos Vaičeliūnienės sceninis duetas. Pačiam Dominykui, kaip prisipažino, malonia staigmena tapo Raimondos pasiūlymas jo kūrinius atlikti gestų kalba.

Bene labiausiai šventės dalyvius „užkabin“ D. Vaitiekūno kūrybos daina „Varau kaip arklys“ ir jos vertimas į LGK. Gal todėl, kad ir daugeliui svečių panaši patirtis nesvetima, ir kad, jokia paslaptis, ši daina atliepia ir vertėjų darbo kasdienybę.

Gestų kalba Adomo Mickevičiaus kūrinį skaitė LGKVC darbuotojas, gestų kalbos poetas Arnoldas Matulis.

Apmąstyti LGK vertimo ir vertėjų įveiktą istorinio kelio atkarpą kvietė iš archyvinių kadrių sumontuota juosta, nukėlus į praėjusio amžiaus pastarųjų trijų dešimtmečių laikus. Daugelis svečių šypsojosi ir net gaudinosi lygindami ankstesnę ir dabartinę GK vertimo technikas bei tada iš ekrano žvelgiančius jaunos, o dabar jau brandžius salėje sėdinčiųjų pačių vertėjų veidus.

Nominacijos

„Mespakvietėme kiekvieną skyriaus darbuotoją pagalvoti, kurie kolegos per šiuos metus labiausiai nusipelnė LGKVC veikloje ir yra verti visų mūsų specialaus pasveikinimo“, – paskelbė renginio vedėjas.

„LGKVC lojalumas“ nominaciją LGKVC administracija skyrė buhalterei Rimantai Račkauskienei.

Vilniaus teritorinis skyrius už „Atsidavimą bendruomenei ir darbui“ vieningai apsisprendė pagerbti ilgametį vertėją Arūną Šaukecką. Klaipėdiečiai „Jaunatvišku proveržiu“ pavadino kolegę Gabiją Petrauskytę, Šiaulių TS „LGKVC šviesulius“ (už daugybę „pirmų kartų“, tarp jų ir pirmąjį vertimą Prezidentūroje) įvardino kurčią vertėją Aukšę Šiaudkuilienę, o Panevėžys „Saldžiųjų rankelių“ (kurios ir puikiai verčia, ir kepa skanius pyragus) titulą skyrė Indrei Dulskaitėi.

Metodinis skyrius gera kolegų ir klientų savijauta besirūpinančią Mantę Daunienę apdovanojo „LGKVC rūpestingumo“ titulu.

Kauno TS įteikė net tris nominacijas. „Sportiškiausiu veidu“ (už ekspresyvių krepšinio varžybų vertimą ir kt.) pripažintas vertėjas ir tikras krepšinio simpatikas Mantas Radavičius.

Titulas „Vieningi kaip kumštis“ skirtas Nuotolinio vertimo poskyrio komandai. Dėl suprantamų priežasčių jie niekada negali į šventę atvykti visi kartu, tad apdovanojimą atsiėmė tą dieną poilsio dieną turėjusi poskyrio vertėja Orinta Zuzo.

Dalį Nevardauskienę daugelis mūsų pažįsta kaip vieną iš centro vertėjų lyderių, nuoširdžią patarėją kitiems vertėjams. Tokia ją laiko ir kolegos, skyrę nominaciją „LGKVC mentorius“.

Sveikinimai

Į šventę, glėbiais gėlių nešini sukaktuvininkams, atvyko Agila Barzdienė, Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos kanclerė, Rasa Grigaliūnienė, Asmens su negalia teisių apsaugos agentūros prie SADM skyriaus vedėja, Raminta Popovienė, Kauno r. savivaldybės vicemerė, Vaida Lukošūtė ir Paulius Jurjonas, Lietuvos kurčiųjų draugijos vadovai bei daugelis kitų svečių.

Dvi valandas trukusią oficialiąją dalį vėliau pakeitė saldžioji. Svečiai ir šeimininkai vaišinosi sukaktuvininkų patiekto tortu, bendravo.

Sklandžiai „nardę“ tarp lietuvių ir gestų kalbų, puikiai dorojęsi su vertimu iš tarpautinių gestų, pagirtinai „žongliravę“ skaitmeniniais įrankiais, centro darbuotojai visą renginio laiką demonstravo tiesiog aukštąjį pilotąžą. Taip pat – kokie kompetentingi per 20 metų užaugo, kaip patobulėjo per pastaruosius 5 metus.

Blieka tikėtis, kad paskutiniam svečiui užvėrus salės duris renginio šeimininkams dar liko jėgų ir patiems pasidžiaugti savo švente, kurią jie taip nuoširdžiai tą dieną kūrė kitiems.

LGK vertėjai sėmėsi žinių iš vieno geriausių pasaulio profesionalų

Agnė BARAUSKIENĖ

Kovo pradžioje Lietuvoje lankėsi ir dviejų dienų mokymus LGK vertėjams vedė Pasaulinės gestų kalbos vertėjų asociacijos (WASLI) prezidentas dr. Kristoferis STOUNAS.

Seminara organizuoti Lietuvių gestų kalbos vertimo centras patikėjo LGK metodiniam skyriui ir direktoriaus pavaduotojui Arūnui Bražinskui. Programa, mokymų medžiaga ir tematika pradėta derinti gerokai prieš seminarą, jam buvo ruošiamasi pagal lektoriaus pateiktas rekomendacijas ir įžvalgas. Buvo keliamas tikslas, kad iš seminario LGK vertėjai išsineštų ne tik naujų teorinių žinių, bet ir praktinių įgūdžių.

Mokymams pasirinkta tema „Žodinis vertimas iš gestų kalbos“. Už seminario organizavimą atsakomybę prisiėmusio LGK metodinio skyriaus vedėja Lina Juozaitienė pasakojo: „K. Stounas yra praktikuojantis gestų kalbos vertėjas, dėstytojas bei WASLI prezidentas. Vos tik susipažinome su jo mokymų

sritimi ir profesine karjera, iš karto tapo aišku, kokią temą rinksimės. Be to, LGKVC vertėjai jau seniai laukė vertimo iš gestų kalbos į žodinę kalbą mokymų.“

LGKVC direktoriaus pavaduotojas A. Bražinskas įnešė savo indėlį, kad daugelyje šalių pageidaujamo lektoriaus sulauktume Lietuvoje. Derindamas mokymų detales, jis su p. Kristoferiu surengė nuotolinį pasitarimą, susirašinėjo elektroniniais laiškais.

Po seminario lektorius gyrė LGKVC vertėjų profesionalumą bei gestų kalbos prieinamumo ir reguliavimo sistemą Lietuvoje. Jis atkreipė dėmesį, jog pasaulyje yra nedaug šalių, kurios turėtų gestų kalbos vertimo centrą ir taip glaudžiai bendradarbiautų su Vyriausybe. Kitur esą gestų kalbos vertėjai dažniausiai yra laisvai samdomi darbuotojai. Tad mūsų šalyje veikiančią sistemą dr. K. Stounas apibūdino kaip vieną iš gerųjų pavyzdžių, į kurį dera lygiuotis pasauliniu mastu.

Kaip didžiausią minusą p. Kristoferis nurodė LGK vertėjų trūkumą. Taip pat atkreipė dėmesį, kaip svarbu kalbėti apie vertėjo profesiją, vie-

šinti jos svarbą mokiniams, kad jie, baigę vidurinę mokyklą, rinktųsi LGK vertimo studijas.

Pasak LGKVC direktorės Ramunės Leonavičienės, LGKVC vertėjams yra labai svarbu nuolat mokytis ir tobulėti, tai padeda stiprinti kompetencijas, kelti kvalifikaciją, užtikrina didesnę pasitikėjimą savo jėgomis ir aukštą paslaugų kokybę. „Džiaugiuosi, kad LGKVC vertėjai turi galimybę mokytis iš geriausių savo srities profesionalų. Dr. K. Stounas yra trečiasis WASLI prezidentas, kuris viešėjo Lietuvoje ir vedė mokymus mūsų vertėjams“, – sakė LGKVC direktorė.

Kaziukas apjungė visas šventes

Laimutė Beinarauskienė
Laima Rutkauskienė

Šv. Kazimieras – kunigaikščio Jogailos vaikai, Algirdo provaikaitis, dėl kovo 4 dieną rengiamos mugės dažniausiai vadinamas Kaziuku. Jis paskelbtas ir Lietuvos dangiškuoju globėju. Panevėžio kurčiųjų ir neprisigirdinčiųjų pagrindinėje mokykloje Kaziukas apjungė net tris šventes. Kovo 4-ąją mokykloje vyko mugė ir integruotos pamokos – istorijos, technologijų, lietuvių kalbos, skirtos Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dienai bei Lietuvių kalbos dienoms.

Pirmiausiai visa mokyklos bendruomenė – nuo pačių mažiausių ikimokyklinukų iki suaugusiųjų parodų erdvėje pristatė dailiausių parašytus savo darbus. Tai buvo išrašyti aforizmai, filosofinės mintys bei eilėraščių posmai apie lietuvių kalbą. Lietuvių kalbos moky-

toja metodininkė Laimutė Beinarauskienė priminė, kokia lietuvių kalba sena ir graži.

Kitoje erdvėje, mokyklos muziejuje, vyko Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dienos minėjimas, prasidėjęs Lietuvos himnu lietuvių gestų kalba. Po to mokiniai, žiūrėdami doku-

mentinį filmą, prisiminė, kokiomis aplinkybėmis buvo pasirašytas Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo aktas. Istorijos mokytoja metodininkė Laima Rutkauskienė supažindino su kitais svarbiais dokumentais, kurie buvo priimti Kovo 11-ąją, aptarė signatarų ir Lietuvos žmonių emocijas tą svarbią dieną. O technologijų mokytojas metodininkas Romas Kupčinskas pristatė mokinių sumeistratus žaidimus-dėlionas „Baltijos valstybių vėliavos“.

Integruotų pamokų diena baigėsi salėje smagia prekyba. Apie šv. Kazimierą ir Kaziuko mugės papasakojo socialinė pedagogė Edita Kazlauskienė. Vaikai ne tik prekiaavo, bet ir linksminosi, šoko. Tradiciškai mugėje visi vaišinosi mokyklos direktorės Danutės Kriščiūnienės keptomis spurgomis.

PKNPM Kovo 11-osios ir Lietuvių kalbos dienų proga vyko integruotos pamokos ir mugė.

Nuo „Crystal Suites at Eaton“ stogo grožisi Petrono bokštai.

Nepriklausomybės a., Kvala Lumpūras. Malaizijos vėliava – 95 m aukštyje (nuotr. dešinėje).

L. ir R. M. Balaišiai: 100 dienų kelionė po Aziją

Jkandin Linos ir Remigijaus Mykolo BALAIŠIŲ leidžiamės į neakivaizdinę kelionę jau po ketvirtą Azijos šalį – Malaiziją. Čia keliautojai užtruko 3 savaites.

Užrašė Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Kvala Lumpūras. Malaizijos sostinę ir Europą, kaip rašo kelionių agentūros, skiria 8 tūkst. km ir 12 val. kelionė lėktuvu. L. ir R. M. Balaišiai, kaip žinome, pažintį su Azija pradėjo nuo Singapūro. Tačiau, vyksiančius į Malaiziją tiesiogiai, jie tikina: verta ištverti ilgą kelionę, kad patirtumėte tai, ką siūlo ši nuostabi šalis.

Pasakojimą pradeda raginimu apsilankyti gražioje ir pirmą kartą autentiškumą išsaugojusioje sostinės Nepriklausomybės aikštėje (Merdeka square). Ten ant įspūdingo ilgio stiebo (95 m) iškelta Malaizijos vėliava, nepertraukiamai plevėsuoja nuo 1957 m. rugpjūčio 31 d., kai valstybė nusipurtė Didžiosios Britanijos kolonijinį jungą. Balaišiams teko laimėti čia lankytis, kai Nepriklausomybės dienos proga buvo surengtas karių garbės paradas.

Tokią ypatingą dieną Petrono dvyniai sušvito Malaizijos vėliavos spalvomis. Minėtas objektas – dar viena Kvala Lumpūro įžymybė. Iki 2023 m. jis buvo aukščiausias statinys pa-

saulyje. Dabar šį statusą prarado. Tačiau dvi sidabro spalvos raketos, pasirengusios skristi į Visatą, primenantys bokštai, vis dar yra aukščiausi pasaulio dvyniai (452 m, 88 aukštai). Ties pastato 41 ir 42 a. yra įrengtas vadinamasis Dangaus tiltas (Sky Bridge), kuriuo galima patekti iš bokšto į bokštą. Pastatas – tarsi miestas mieste.

Mūsų herojai taip pat pasidalino nuotrauka, kur jie nuo pasaulinio lygio „Crystal Suites at Eaton“ apartamentų stogo, maudydamiesi baseine, grožisi moderniosios miesto dalies vaizdu. Nejučia kyla noras prisijungti prie jų, nes panorama ištis įspūdinga.

Vos 45 min. kelio nuo sostinės, Gentingo aukštumose įrengtas milžiniškas prekybos ir pramogų kompleksas. Kinų sukurta ir kontroliuojama laisvalaikio miestą lietuviai lygino su Las Vegasu. Ten kasdien prie įrengtų lošimo automatų ar stalų stoja laimės bandyti tūkstančiai kazino svečių. Neužsuka ten tik vietiniai musulmonai – jų religinėms tradicijoms lošimų industrija nepriimtina.

Ištrūkė iš civilizacijos glėbio, lietuviai sėdo į automobilį ir pasiekė Tasik Cermin ežero apylinkes, kurias derėtų vadinti kitu pasauliu, visiškai priešingybe gyvybingam ir moderniam Kvala Lumpūrai. Giliai dauboje motinos gamtos įrengti Batu kalkakmenio urvai. Jūs galite pasiekti automobiliu. Jie skam-

biai vadinami nacionaliniu Malaizijos lobiu. Iš tikrųjų, tokio pavadinimo yra verti. Juose yra nuostabių induistų šventyklų, kurias „saugo“ milžiniška lordo Murugano statula. Ypatinga tapybos technika ant sienų tapytos mitinės scenos daro urvus turistų traukos centru.

Pakilus 272 spalvotais laipteliais, kurie ypač sužavėjo mūsų herojus, pasiekiamas vienas įspūdingiausių – šventyklos urvas. O prie jo, ant daugybės auksu spindinčių skulptūrų, kaip niekur nieko, karstosi beždžionės ir stengiasi iš turistų išvilioti kokią gardų kąsnelį.

Putradžaja – miestas, įsispraudęs tarp Kvala Lumpūro ir istorinio miesto Malakos, žavėjo lietuvių akis šiuolaikine architektūra, mums egzotišku islamo dizainu. Tai ir Seri Wawasan tiltas, Perdana Putra – Vyriausybės pastatas, Putrajaya tarptautinis konferencijos centras.

Malaka, dar vienas aplankytas miestas, tuo pačiu pavadinimu žinomos valstijos sostinė. 2008 m. miestas buvo įtrauktas į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą. Jo architektūra unikaali, jungia kelias epochas bei kultūras. Mieste veikia du muziejai. Lietuviai pasirinko aplankyti Melakos sultonato rūmų muziejų, kuriame kambariai įrengti kaip XV a. rūmų kopijos. Lankytojų akyse skleidėsi sultonato eros didybė ir užburianti prabanga.

Vietovė, kurią p. Lina ir Remigijus Mykolas ragina gamtos mylėtojus jokia būdu neaplenkti, tai Kamerono aukštumos. Ten plyti arbatmedžių plantacija, užimanti 712 km teritoriją. Joje apsilankę lietuviai įsitikino, kad arbata mūsų stalą pasiekia ne taip lengvai kaip įsivaizduotume.

Malaizijoje lietuviai apsilankė šalies sostinėje – Kvala Lumpūre ir miestelyje, pastatytame ant vandens. Bet daugiausiai laiko jie leido gamtoje: paplūdimiuose, kalnuose, lankėsi urvuose. Pabuvojo arbatos plantacijoje, sužinojo, kaip auginama arbata. Buvo drugelių muziejuje, plaukiojo laivu, nardė.

Ant Penango kalno.

Chew Jetty, miestas ant vandens.

Islamo civilizacijos parke, Kvala Terenganu.

Prie „First World Plaza“ prekybos centro Gentingo aukštumose.

L. ir R. M. Balaišiai: 100 dienų kelionė po Aziją

→ Vyšnia primenančios arbatmedžių sėklos sodinamos į indus. Kai paauga – persodinamos į specialias vagas ir lepinamos lyg vaikai. Blogais orais daigeliai dengiami, o pasiekusiems žmogaus kelių aukštį – įrengiamas stogas ir tiekiamas drenažu vanduo reikiamai drėgmei palaikyti. Maždaug po 10 mėn. ateina laikas skinti derlių. Pasirodo, tinkamai rašyti lapus reikia išmanymo. Rinkėjai per dieną į surinkimo punktus kiekvienas pristato iki 30 kg lapelių. Iš punktų jie siunčiami į fabrikus apdoroti: rūšiuojami pagal kokybę, džiovinami, smulkinami, pakuojami. Ir tik tada arbata keliauja ant mūsų stalo.

Camerono aukštumose, 1,5 km virš jūros lygyje, ne tik skanaujama arbata ir susipažįstama su jos auginimo ir gamybos procesu, ten įkurdintas milžiniškas drugelių sodas, užveisti derlingi braškynai. Dar yra samanų miškas, kuriame paklaidžioję rasite Rafflesia gėlių. Išsiskleidęs jų žiedas siekia 1 m ilgį, susiskleidęs ir tapęs „kopūsto gūžė“, augalas sveria iki 6 kg.

Penango sala. Joje plyti atogrąžų miškai, kuriems daugiau kaip 130 mln. metų. Sostinė – Džordžtaunas, multikultūrinis ir tarpusavyje draugiškai sugyvenančių religinių bendruomenių miestas. Čia L. ir R. M. Balaišiai grožėjosi kolonijine architektūra, gėrė į save kinų kultūros dvelksmą, aplankė daug šventyklų, muziejų. Džordžtaune yra pastatų, kurių sienos puoštos originaliais piešiniais ir įvairiomis instaliacijomis, ir gera žinoti, jog tai inicijavo Lietuvos menininkas Ernestas Zacharevičius. Senoji istorinė miesto dalis 2008 m. įtraukta į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą.

Rytinėje salos dalyje lietuviai apžiūrėjo malajų ir kinų bendruomenių lėšomis pastatytą šventyklą Kek Lok Si su dailia pagoda ir gailėstingumo deivės Kuan Yin 36,5 m aukščio siekiančia skulptūra. Šiaurinėje dalyje plyti mažutis Penango nacionalinis parkas, o vakarinėje stūkso Penango kalnas (833 m). Į jį mūsų herojai kėlėsi funikulieriumi.

Lietuviai apsilankė Drugelių muziejuje. Iš tikrųjų, tai drugelių šiltnamio, kuriame jie auginami, puoselėjami ir saugomi. Matė lietuviai ir labai didelių – plaštakos dydžio gražuolių.

O Chew Jetty miestelis keliautojams pasirodė tarsi saldainis ant pagaliuko! Nepaprastai gražus, tarsi sustingęs laike. Iš tikrųjų, tai senas, bet gyvas miestas. Jo gyventojai dabar gyvena šiuolaikinį gyvenimą. O kada čia prekyba vyko laiveliais. Pirkkliai prekes gyventojams plukdyda-

vo patys ir iki pat namų slenkščio. Tiesa, pamiršome pasakyti: iš tikrųjų miestas stovi „ant pagaliuko“ – polių.

Langkavio sala. Ją lietuviai pasiekė lėktuvu. Prisimena, kad 3 d. gyveno namelyje, kuris yra tik 20 m nuo jūros kranto. Plaukiodami aplink salą laivu, stebėjosi linksmomis gamtos išdaigomis: čia ji pasidarbo iš peties – „nutapė“ ypatingus kalnų siluetus, kurių vienas primena beždžionę, kitas – batą, dar kitas – vėl kažką.

Vietovė garsėja švariais paplūdimiais, kuriuose malonu leisti laiką. Vakaraus juose rengiami ugnies šou. Čia įkurtas Kilim geoparkas, daug krioklių ir lagūnų. Parke galima pamaitinti erelius, taip pat apsilankyti žuvų fermoje ant vandens ir papietauti. Galima leisti į šikšnosparnių urvus ir grožėtis įspūdingų formų stalagmitais.

P. Liną sužavėjo Langkavio dangaus tiltas. Nuo virš džiunglių 125 m aukštyje įrengto tilto galima iki soties gėrėtis įspūdinga panorama. Lietuviai atkreipė dėmesį, kad Malaizijoje gausu išskirtinio grožio tiltų. Apgailestavo tik dėl vieno: jiems viešint saloje prasidėjo musoniniai lietūs.

Kvala Terenganu. Iš ten lėktuvu p. Lina ir p. Remigijus pasiekė Kvala Terenganu miestą. Turistų traukos centras šiame regione – Redango sala. Tai civilizacijos beveik nepalietas ypatingo grožio gamtos kampelis, ramybės uostas pavargusiems žmonėms. Populiariausios vandens pramogos: paplaukioti laivu, panardyti su akvalangu. L. ir R. M. Balaišiai išbandė abi pramogų rūšis. Grožėjosi povandeniniu pasauliu, nardė vėžlių draugijoje, juos galėjo liesti ir pamaitinti.

Kvala Terenganu lietuviai apžiūrėjo Islamo civilizacijos parką, kur yra sumažintos 22 garsių islamo pasaulio paminklų kopijos.

Ką dirba kurti malajiečiai? Lietuviai juos sutiko besidarbuojančius Kvala Lumpūro kavinių tinkle, priklausančiam „Starbucks“ kavos namų kompanijai. Jos tėvynė yra Amerika, bet Malaizija buvo pirmoji šalis, kurioje jos tinkle pradėjo dirbti kurtieji.

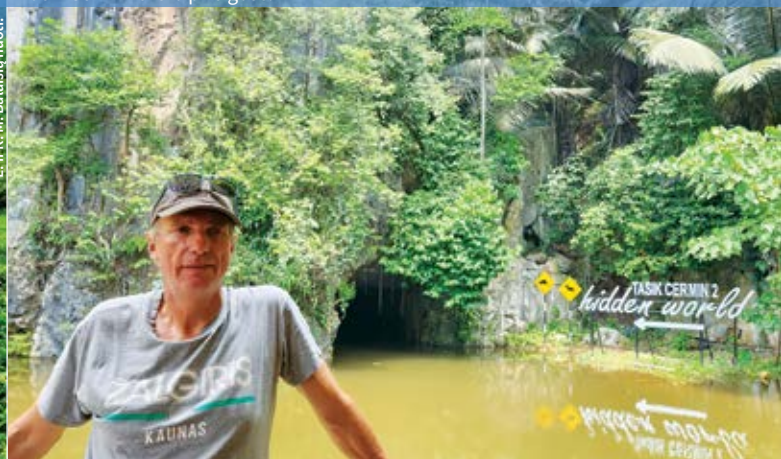
Lietuvoje žinome kurčiųjų, besidarbuojančių „Bolt“ įmonėje pavėžėjais. Taip pat ir Malaizijoje, tik ten veikia ne „Bolt“, o „Grab“ kompanija. Lietuvius į lankytnas vietas ne kartą vežė kurti taksistai. Įmonėje jų įdarbinta apie 300.

(Bus daugiau)

Kamerono aukštumų arbatos plantacijoje.

Tasik Cermin ežero prieigose.

Jaunimo lyderiai intriguoja sumanymais

Lietuvoje veikia trys kurčiųjų jaunimo organizacijos: Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos. Į jas susibūrę jaunuoliai ne tik kartu smagiai leidžia laiką, bet ir stiprina savo organizacinius įgūdžius, brandina sumanymus ir idėjas, kuriuos vėliau bando realizuoti, savanoriauja. Taip jie moko si dalykų, kurių prireiks ateityje. Apie tai, ką jaunimas veikia ar kaip prisideda prie savo miesto kurčiųjų bendruomenės veiklos, pasakoja Vilniaus ir Kauno jaunimo organizacijų lyderės.

„Akiračio“ inf.

ViKJO: buvo ir bus daug renginių

Asmeninio albumo nuotr.

Simona Šekurovaitė: Vilniaus kurčiųjų jaunimo organizacijos pirmininkė esu jau dvejus metus. Šį rudenį baigiasi mano kadencija. Su Tarybos nariais tarpusavyje juokaujame, kad mums, senbuviams, jau laikas trauktis, turėtų ateiti nauji žmonės, perleisime savo pareigas jiems.

Kadencijos pradžioje sunkiai sutarėme tarpusavyje, niekaip neradome bendros kalbos. Tad, vos pradėję darbą, netrukus svarstėme trauktis iš Tarybos. Tačiau dabar, praėjus dvejais metams, tik juokiamės iš savęs dėl to, ką pradžioje vienas kitam prikalbėjome.

Dabar palaikome vieni kitus, jaučiamės kaip šeima, tvirtai. Mūsų yra 41 narys, iš jų 5 įstojo vien šiemet. Per dvejus mūsų kadencijos metus esame organizavę daug renginių, tokių kaip ViKJO 15 metų jubiliejų, pakvietę į Vilnių vesti seminarus ar skaityti paskaitas užsienio lektorių, kartu sutikome 2023 metus, kartuėjome apžiūrėti sovietinį bunkerį esantį jame + 7° C temperatūrai, rengėme stalo žaidimų vakarus, paskaitas ir kt.

Turime ir tradicijų. Paskutinį vasaros savaitgalį rengiame baidarių žygį. Paprastai tai būna bendra kelių kurčiųjų jaunimo organizacijų veikla. T. y., vienais metais iniciatyvos organizuoti žygį imasi vienas miestas, kitamet – kitas. Taip ir keičia organizatoriai vienas kitą.

Didžiuojamės, kad formuojasi tradicija

kasmet į Vilnių pakviesti užsienio lektorių.

Nesistebėkite, kad visų ateities planų neatkleisime. Smagu yra nustebinti kurčiuosius. Kai kurtieji iš anksto nežino, ko tikėtis, tai paskelbus apie renginį nekantraudami skuba registruotis, užsitikrinti jame vietą.

Tačiau apie kai kuriuos planus vis dėlto prasisitarsiu. Planuojame organizuoti dar vieną ekskursiją į sovietinį bunkerį. Taip pat ketiname apsilankyti Panevėžio moterų kalėjime, nors nesame tikri, kad šią išvyką organizuoti pavyks. O apie kitus, dar nepaviešintus būsimus renginius raginu sužinoti reguliariai lankantis mūsų ViKJO interneto puslapyje „Facebook“.

KKJO planuose – turiningi vakarai ir knygų mylėtojų klubas

Asmeninio albumo nuotr.

Birutė Balaišienė: Kauno kurčiųjų jaunimo organizacijos (KKJO) pirmininke buvau išrinkta 2023 m. sausio 14 d. Daug metų iki tol buvau KKJO narė, dalyvavau jaunimo renginiuose ir tarptautiniame projekte su Turkija. Vėliau pasiryžau perimti organizacijos vadovo pareigas ir užsibrėžiau siekti, kad jaunimas būtų aktyvus, kad organizuotume daugiau renginių.

KKJO susikūrė 2007 m. Įkūrėjas ir ilgametis vadovas – Mykolas Balaišis. Tai buvo pirmoji kurčiųjų jaunimo organizacija Lietuvoje. Jos tikslas buvo integracija į visuomenę. Jaunas

KKJO pirmininkas ir Taryba tikėjo, kad jai taip pat pavyks rasti bendrą kalbą su girdinčiu jaunimu. Daug kas ir pavyko. Buvo suplanuota ir įgyvendinta nemažai projektų tiek Lietuvos mastu, tiek tarptautinių. Tačiau organizacijos kelias nebuvo vien tiesus ir lygus, visko buvo.

Be M. Balaišio, organizacijai taip pat vadovavo Dovilė Matulienė, Paulius Jurjonas, o dabar perėmiau vairą aš, Birutė. Šiuo metu organizacijoje yra 68 nariai.

2023 m. atnaujinome savo patalpas ir jose atšventėme įkurtuves.

Veiklą nestokojame. Dažniausia pastarojo meto veikla – protų mūšiai. Taip pat prisirišėme įsipareigojimą dalintis informacija su jaunimu ir apskritai su visa kurčiųjų bendruomene apie Kaune organizuojamus renginius, vykstančius su vertimu į gestų kalbą.

Šviežiausias mūsų pačių organizuotas renginys – Tarptautinės moters dienos šventė. Pasirengti jai skyrėme labai daug laiko ir energijos. Visa informacija apie vykusį renginį sudėta mūsų „Facebook“ puslapyje *Kauno kurčiųjų jaunimo organizacija*.

Glaudžiai bendradarbiaujame su Kauno kurčiųjų centru. Daug mūsų renginių yra bendri, paminėčiau proto mūšius, Užgavėnes. Stengiamės į savo renginius pritraukti ne tik jaunimą, bet ir vyresnius žmones, siekiame būti viena didelė šeima.

Turime daug sumanymų ateičiai. Planuojame kartą per mėnesį (penktadieniais) rinktis KKJO patalpose. Norime rengti filmų vakarus, žaidimų vakarus arba susitikę tiesiog į valias bendrauti. Dar turime idėją suburti jaunimą į knygų mylėtojų klubą ir jame aptarinėti perskaitytas knygas. Kad šiai veiklai turėtume lėšų, dabar rengiame projektą.

Ir šiek tiek informacijos apie Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociaciją.

Po mūsų, KKJO, susikūrė jaunimo organizacijos Vilniuje ir Klaipėdoje. Kadangi norėjome įstoti į Pasaulio ir Europos kurčiųjų jaunimo organizacijas, pagal reikalavimus turėjome įkurti respublikinę kurčio jaunimo organizaciją. 2013 m. pabaigoje organizuotas susirinkimas, kuriame ir buvo įkurta Lietuvos kurčiųjų jaunimo asociacija.

Nuo tada atsirado galimybė dalyvauti tarptautinėse vaikų ir jaunimo stovyklose, įsitraukti į tarptautinius projektus. Nauja patirtis ir pažintys labai praplėtė Lietuvos kurčio jaunimo akiratį. Bendrose sueigose kartu buvo sprendžiami jaunimo politikos klausimai, atsirado galimybė siūlyti ir įgyvendinti savo idėjas.

Aurimas, 18 m.

Amalija, 6 m.

Pasaulio tėvų raginimas keisti nuostatas – pasitelkus vaikų kūrybą

Pasaulinės klausos dienos proga (minima kovo 3 d.) Pasaulio tėvų, auginančių kurčius ir neprigirdinčius vaikus, koalicija (GPODHH) surengė vaikų piešinių konkursą ir sukūrė filmuką „Keiskime nuostatas“.

„Akiračio“ inf.

Konkurse dalyvavo ir bendrijos PAGAVA vaikai. Jų piešiniai taip pat buvo panaudoti filmuke. Su „Akiračio redakcija“ bendrija pasidalino Lietuvoje organizuoto konkurso nugalėtojų kūryba.

Pasinaudoję pridėdamu QR kodu, taip pat galite peržiūrėti filmuką, kuriame įtikinamai pagrindžiama, kaip stigmatos, mitai, nežinojimas ir nesupratimas gali lemti diskriminaciją ir atskirtį. Tačiau ir siūlomi konkretūs sprendimai, ką gali padaryti šeimos, kad sukurtų geresnį pasaulį savo vaikams.

„Dirbdami kartu, mes galime padėti kurti ir neprigirdintiems vaikams ir jaunuoliams pasiekti žvaigždes!“ – tikina filmo sumanytojai Pasaulio tėvų koalicija (GPODHH). Taip pat dėkoja kurtiems vaikams ir jaunuoliams iš viso pasaulio, kurie padeda keisti nuostatas, 2024 m. Pasaulinei klausos dienai pateikę nuostabių piešinius apie save ir savo šeimą.

Gytė, 13 m.

Nida, 5 m.

Austėja, 13 m.

Akiratis

Indeksas 0002
UŽEIKITE, SKAMBINKITE, RAŠYKITE
Šv. Kazimiero g. 3, LT-01303 Vilnius
Telefonas pasiteirauti (8 5) 261 5593
El. p. redakcija@lkd.lt

Redaktorė Nijolė KRASNIAUSKIENĖ
ISSN 1648–5882
Maketavo
Judita ŠPOKAUSKIENĖ

Ofsetinė spauda. 2 sp. l.
Tiražas 600 egz.
Spausdino BĮ UAB „Baltijos kopija“
Kareivių g. 13B LT-09109 Vilnius
Užsakymas 59883